
KKO 20.10.2008

YLIMÄÄRÄINEN MUUTOKSENHAKU - TUOMION PURKAMINEN RIKOSASI-
ASSA

SOTASYYLLISYYSOIKEUS

Diaarinumero: H2007/266

Esittelypäivä: 19.8.2008

Antopäivä: 20.10.2008

Taltio: 2265

Korkein oikeus ei ollut toimivaltainen käsittelemään ha-
kemusta sotasyyllisyysoikeuden tuomion purkamisesta.

Purkuhakemus

Korkeimman oikeuden ratkaisu

Purkuhakemus

Ilkka Tanner on hakemuksessaan vaatinut, että sotasyylli-
syysoikeuden tuomio puretaan siltä osin kuin Väinö Alfred
Tanner on siinä tuomittu sotaan syyllisten rankaisemisesta
annetun lain 1 §:n nojalla virka-aseman väärinkäyttä-
misestä valtakunnan vahingoksi vankeusrangaistukseen ja
rangaistus kumotaan.

Korkeimman oikeuden ratkaisu

1. Asiassa on ensiksi ratkaistava kysymys siitä, onko
Korkein oikeus toimivaltainen käsittelemään sotasyylli-
syysoikeuden tuomion purkamista koskevan hakemuksen.

2. Sotaan syyllisten rankaisemisesta annetussa laissa
(890/1945; sotasyyllisyyslaki) ei ole säännöksiä, joiden
perusteella sotasyyllisyysoikeuden tuomion purkamista
voitaisiin hakea Korkeimmalta oikeudelta. Mainittua lakia
koskevasta hallituksen esityksestä (HE 54/1945 vp s. 1)
ilmenee, että sotasyyllisyysoikeuden toiminta oli tarkoi-
tettu järjestettäväksi valtakunnanoikeudesta voimassa
olevien säännösten mukaan, kuitenkin niin, että armahduk-
sen myöntäminen ei olisi riippuvainen sotasyyllisyysoi-
keuden esityksestä. Tämän mukaisesti olikin sotasyylli-
syysslain 7 §:n 1 momentissa säädetty, että mikäli tässä
laissa ei ole toisin säädetty, on sotasyyllisyysoikeuteen
nähdén soveltuvin osin noudatettava, mitä valtakunnanoi-
keuden ja sen puheenjohtajan toiminnasta on voimassa. So-
tasyyllisyyslain 8 §:n 2 momentissa oli puolestaan sää-
detty, että tuomittujen armahtamisesta on voimassa, mitä
tasavallan presidentin armahdusoikeudesta on hallitusmuo-
dossa yleisesti säädetty.

3. Arvioitaessa oikeutta hakea sotasyyllisyysoikeuden

---

tuomion purkamista Korkeimmalta oikeudelta on edellä vii-
tattujen lainkohtien perusteella otettava siten huomioon
myös se, voitiinko sotasyyllisyysslain säätämisen aikaan
hakea valtakunnanoikeuden antaman tuomion purkamista Kor-
keimmalta oikeudelta.

4. Sotasyyllisyysslain säätämisen aikana voimassa olleessa
valtakunnanoikeudesta annetussa laissa (273/1922) ei ol-
lut säädetty, että valtakunnanoikeuden tuomion purkamista
voitiin hakea Korkeimmalta oikeudelta. Oikeuskirjallisuus-
dessa vakiintuneen kannan mukaisesti katsottiin, että
Korkein oikeus ei ollut toimivaltainen käsittelemään val-
takunnanoikeuden tuomion purkamista koskevaa hakemusta.
Tämän katsottiin johtuvan siitä, että valtakunnanoikeuden
tuomiota ei voitu muuttaa ilman sen itsensä myötävaiku-
tusta. Tämä periaate ilmenee voimassa olevan valtakunnan-
oikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä anne-
tun lain 17 §:stä. Sen mukaan valtakunnanoikeus voi asi-
anosaisen tekemästä kantelusta tuomiovirheen perusteella
poistaa tuomionsa tai asianosaisen hakemuksesta purkaa
sen noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren
31 luvussa säädetään.

5. Edelleen asiassa on otettava huomioon, että oikeuden-
käymiskaaren 31 luvun ylimääräistä muutoksenhakua koske-
vat säännökset koskevat lähtökohtaisesti ylimääräistä
muutoksenhakua yleisen tuomioistuimen ratkaisuun.

6. Silloin, kun jonkin erityistuomioistuimen ratkaisuun
voidaan ylimääräisin muutoksenhakekeinoin hakea muutosta
Korkeimmalta oikeudelta, on tästä säädetty nimenomaisesti
asianomaista erityistuomioistuinta koskevassa laissa. Si-
ten esimerkiksi työtuomioistuimesta annetun lain 37 §:ssä
on säädetty, että ylimääräisen muutoksenhaun osalta nou-
datetaan soveltuvilta kohdin oikeudenkäymiskaaren 31 lu-
vun riitaasioita koskevia säännöksiä kuitenkin niin, että
myös kantelu on tehtävä Korkeimpaan oikeuteen. Eräiden
markkinaoikeudellisten asioiden käsittelystä annetun lain
21 §:n 4 momentissa puolestaan on markkinaoikeuden pää-
töksen osalta säädetty, että ylimääräisessä muutoksen-
haussa noudatetaan soveltuvin osin riita-asioita koskevia
oikeudenkäymiskaaren 31 luvun säännöksiä kuitenkin niin,
että myös kantelu on tehtävä Korkeimpaan oikeuteen. Va-
kuutuslainsäädännön 19 §:ään sisältyvät säännökset vakuutus-
oikeuden päätöksen purkamisesta.

7. Sotasyyllisyysslain 2 §:n 1 momentin mukaan sanotussa
laissa tarkoitetut syytteet käsittelee erityinen so-
tasyyllisyysoikeus. Sotasyyllisyysoikeus on ollut siten
lailla perustettu erityistuomioistuin, jonka osalta mai-
nitussa laissa ei ole säännöstä siitä, että sen tuomion
purkamista voitaisiin hakea Korkeimmalta oikeudelta. Tämä
seikka puoltaa käsitystä, jonka mukaan sotasyyllisyysoi-

---

keuden tuomion purkamista koskevan hakemuksen käsitteleminen ei kuulu Korkeimman oikeuden toimivaltaan.

8. Kantelua ja purkua koskevilla oikeudenkäymiskaaren säännöksillä on tietyissä tapauksissa annettu mahdollisuus puuttua lainvoiman saaneisiin tuomioistuimen ratkaisuihin niissä ilmenneen menettelyvirheen tai aineellisen virheen korjaamiseksi. Lähtökohtana on, että noita ratkaisuja annettaessa on tullut noudattaa oikeudenkäyntiä koskevia yleisiä säännöksiä ja periaatteita. Sotaan syyllisten rankaiseminen ja sotasyyllisyysoikeuden perustaminen tapahtui kuitenkin sellaisista lähtökohdista ja sellaisissa olosuhteissa, joita on pidettävä poikkeuksellisinä. Asiaa koskevaa lakiesitystä perusteltiin viittamalla välirauhansopimuksen 13 artiklan määräyksiin ja voittajavaltioiden vaatimuksiin. Eduskunnan perustuslakivaliokunnalle 28.8.1945 antamassaan lausunnossa Korkein oikeus päätyi esittämään, että "ehdotettu laki, joka tosin on tarkoitettu säädettäväksi valtiopäiväjärjestyksen 67 §:ssä määrättyssä järjestyksessä, sisältää niin monia ja perustavaa laatua olevia poikkeuksia hallitusmuodosta ja yleisesti hyväksytyistä oikeusperiaatteista, ettei lakia oikeudelliselta kannalta voida pitää valtiojärjestyksemme soveltuvana". Lausunnossa viitattiin muun muassa taannehtivan rikoslain kieltoon ja satunnaisten tuomioistuinten asettamista kieltävään hallitusmuodon säännöseen.

9. Sotaan syyllisten rankaisemista koskevan lain hyväksyminen perustuslain säätämisyjärjestyksessä osoittaa, että eduskunnan huomattava enemmistö katsoi sotasyyllisyyssyyksymyksen hoitamisen välirauhansopimuksen täyttämiseksi niin tärkeäksi, että se oli vällinneissa oloissa tehtävä, vaikka samalla päädyttiin loukkaamaan useita oikeusjärjestyksen keskeisiä periaatteita. Kun sotasyyllisyysoikeuden tuomiolla on tällainen poikkeuksellinen tausta, ei ole perusteltua ryhtyä jälkikäteen tarkastelemaan sitä ja siihen johtanutta menettelyä tavanmukaisia oloja silmälläpitäen säädettyjen tuomionpurkua ja kantelua koskevien säännösten pohjalta.

10. Mainituilla perusteilla Korkein oikeus ei ole toimivaltainen käsittelemään hakemusta sotasyyllisyysoikeuden tuomion purkamisesta. Sen vuoksi Korkein oikeus jättää Tannerin hakemuksen tutkimatta.

Asian ovat ratkaisseet oikeusneuvokset Mikko Tulokas, Kari Kitunen, Gustav Bygglin, Juha Häyhä ja Timo Esko. Esittelijä Kari Vesanen.

<http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/2008/20080094>